

idealkent ©

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1521285

Araştırma Makalesi / Research Article

Sayı Issue 45, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-3, 1200-1235

Kent Merkezinin Gelişimini Konaklama Endüstrisi Üzerinden İzlemek: Ankara Otelleri

Ezgi Orhan¹

ORCID: 0000-0002-9124-7812

Öz

Kentsel turizmin önemli bir ekonomik girdi olması otellerin kentsel alanlarda yer seçme süreçlerini hızlandırmış, bu durum merkezi alanların sınırlarının yeniden çizilmesine yol açmıştır. Çalışmanın amacı kent otellerinin yer seçimleri üzerinden kent merkezinin gelişimini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, kent planlama ile gelişimi disiplin altına alınması hedeflenmiş bir kent olan Ankara'da özel sektör tarafından işletilen otellerin tarihsel olarak yer seçimleri izlenmiştir. Böylelikle, otel coğrafyası üzerinden, Ankara'nın geleneksel başkentlik işlevleri taşıyan kent merkezinin, küresel kent işlevlerini kazanmasıyla yayılma ve dönüşüm süreci anlatılmıştır. Sonuç olarak, oteller ve kent merkezleri arasındaki karşılıklı ilişkinin görüldüğü Ankara örneğinden hareketle, otellerin mekânsal dağılımına göre politika önerileri geliştirilmiştir. Otel konumlarından hareketle ortaya konulan önerilerin, ayrırmakta olan merkezi alanlara dair mekânsal politikalara altlık oluşturması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent oteli, yer seçimi, konaklama endüstrisi, kent merkezi, kentsel turizm

¹ Doç. Dr., Çankaya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, E-posta: ezgiorhan@cankaya.edu.tr

idealkent ©

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1521285

Araştırma Makalesi / Research Article

Sayı Issue 45, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-3, 1200-1235

Following The Development of City Centre Through the Hospitality Industry: The Ankara Hotels

Ezgi Orhan²

ORCID: 0000-0002-9124-7812

Abstract

As an important economic input, urban tourism has accelerated the process of hotel location choices in urban areas, and this has led to the redrawing of the borders of the central areas. The aim of the study is to reveal the development trends of the city center by tracing the location choices of the hotels. In this study, the locations of hotels operated by the private sector were investigated from a historical perspective in Ankara, where urban development trends are directed through urban planning. Thus, through the hotel geography, the expansion and transformation process of the city center of Ankara is presented, which is used to house the traditional capital city functions and gain global city functions. In the mutually determined relationship between hotels and city centers, hotels shape their surroundings physically and symbolically; on the other hand, the urban environment characterizes the hotel profile. As a result, in the case of Ankara, where the bilateral relation between hotels and city centers is visible, policy recommendations have been developed in accordance with the spatial distribution of the hotels. The spatial policies developed for the segregated central areas are expected to form the basis for a discussion on tourism and hotel management.

Keywords: *Urban hotel, location choice, hospitality industry, city centre, urban tourism*

---

² Asst. Prof., Cankaya University, Faculty of Architecture, Department of City and Regional Planning, E-mail: ezgiorhan@cankaya.edu.tr

idealkent © Kent Araştırmaları Dergisi (*Journal of Urban Studies*)

<http://idealkentdergisi.com>

Geliş Tarihi Received Date: 23.07.2024 Kabul Tarihi Accepted Date: 10.10.2024

Giriş

19. yüzyıl sanayi kentlerinde yatırımcıların ve girişimcilerin taleplerini karşılamak üzere hizmete başlayan büyük oteller, ticaret merkezlerinin veya merkezi iş alanlarının şekillenmesinde, bu alanlara yapılacak yatırımların kalıcılığının ve güvenin temsil edilmesinde ve sosyal yaşamda yeni bir kamusalık deneyimi kazanılmasında önemli roller üstlenmişlerdir. Otellerin tasarımı yalnızca bir iç mekân düzenlemesinden ibaret olmamış, barındırdığı hizmetlerden dolayı özellikle zemin kat kullanımlarının kentle bütünleşmesi ve cephelerinin çevresini etkilemesi gibi sebeplerle başlı başına bir kent imgesi yaratma aracı olarak ele alınmıştır. Değişen teknolojinin etkisiyle, Amerikan kentlerinde, 20. yüzyılın ortalarında oteller yoğun ve sıkışık kent merkezlerinden uzaklaşmış ve otoyollar üzerinde hizmet veren görece düşük kapasiteli, düşük kaliteli ve düşük ücretli konaklama alanları haline gelmişlerdir. 21. Yüzyılda ise büyük otel geleneği yeniden canlandırılarak, gökdelen formuna yerleştirilmiş ve küreselleşmenin simgesi haline gelmiş otellerin görsel ikonlar olarak inşa edildiği görülmektedir. Bu eğilim ile, karma kullanım alanlarında lüks ve ihtişamla donatılan yeni oteller buldukları kentin küresel ağdaki yerini sembolize etmesi amacı güdülerek tasarlanmıştır.

Türkiye sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerlerinin yanı sıra gelişen ekonomik potansiyeli nedeniyle turizm sektöründeki gelişmeleri takip etmekte ve özellikle 1950lerden itibaren benimsenen turizm teşvik politikalarının etkisiyle bu alanda yatırımlarını güçlendirmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre, 2023 yılında Türkiye’de turizm yatırım belgeli ve turizm işletmesi belgeli tesislerde yatak kapasitesi 1,276,768’e ulaşmıştır. Aynı yıla ait tesis istatistiklerine göre, ülke genelinde turizm yatırım ve işletme belgeli konaklama tesislerine geliş yapan yerli ve yabancı ziyaretçilerin yüzde 66.2’si otellerde konaklamayı tercih etmiş olup, toplam yatak kapasitesinin yüzde 83.5’ini oteller karşılamaktadır (KTB, 2024a). Ankara ilinde ise 2023 yılında turizm yatırımı belgeli ve turizm işletmesi belgeli toplam 215 tesisin yatak kapasitesi 34,869’a ulaşmıştır; bu kapasite basit konaklama işletme belgeli tesislerle 45,254’e erişmektedir (KTB, 2024a). Her ne kadar Covid-19 pandemisi süreci ve sonrasında, ziyaretçi sayıları 2020 ve 2021 yıllarında ülke ve il genelinde azalma gösterse de Ankara’daki konaklama tesislerine, 2023 yılında, 3.49 milyon yerli ve yabancı turist giriş yapmıştır (KTB, 2024b). Aynı sene, bu

tesislerde konaklayan turistlerin ortalama kalış süresi 1,72 gecedir (KTB, 2024b). Ankara ili genelinde 2023 yılında gelen turistlerin ilçelere göre dağılımı incelendiğinde ise, yüzde 88.2'sinin merkez ilçeleri tercih ettiği ve Ankara'ya gelen ziyaretçilerin tüm ilçeler arasında yüzde 51.6 ile en yüksek payı alan Çankaya ilçesinde konakladığı görülmektedir. Aynı zamanda, Çankaya ilçesinin 125 belgeli tesisi ve 19,933 yatak kapasitesi ile şehrin konaklama endüstrisinin ağırlık merkezi olduğu anlaşılmaktadır (KTB, 2024a). Buradan otelcilik hizmetlerinin ilin merkez ilçelerinde yoğunlaştığı ve turistlerin konaklamak için çoğunlukla kentin merkezini tercih ettiği anlaşılmaktadır. Yine veriler göstermektedir ki Ankara'da turizm etkinliklerinin önemli bir bölümünü kentsel turizm oluşturmaktadır ve bu ekonomik sektör kent merkezinde yoğunlaşan bir faaliyet alanına sahiptir. Benzer şekilde resmi rakamlardan, kentsel turizmin en önemli bileşenlerinden olan otellerin kentin merkez ilçelerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Makro düzeydeki verilerin işaret ettiği gibi, kent merkezinde yoğunlaşan kentsel turizm faaliyetlerinin ve kent otellerinin Ankara merkezinin biçimlenmesinde nasıl bir yer tuttuğu önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir.

Çalışma kapsamında, otellerin yer seçimlerinden hareketle, Ankara'nın taşıdığı geleneksel başkentlik işlevlerinin küresel kent işlevlerine dönüşümünün mekânsal olarak izlendiği kent merkezlerinin gelişme eğiliminin ortaya konulması hedeflenmiştir. Kronolojik bir yaklaşımla, otellerin yer seçimleri izlenerek kent merkezinin biçimlenmesi ve gelişme eğilimleri gösterilecektir. Bunun için, ilk olarak, dünyada konaklama endüstrisinin gelişimi ve sosyo-ekonomik arkaplanı açıklanmıştır. Bu araştırmada, otel konumlarının kentin değişen yapısıyla birlikte evrildiği varsayımından hareket edilmiştir. Begin'e (2000) göre bu ilişki tek yönlü değildir; bir yandan oteller teknolojik ilerlemelerle kentsel gelişim dinamiklerini ve ekonomik, kültürel, politik yapıdaki değişimleri takip ederken, diğer yandan, konumlarıyla kentsel mekânsal yapıyı biçimlendirirler. Çalışma, bu iki yönlü ilişki içinde Ankara'nın kentsel merkezi gelişimini otel konumları üzerinden okumaktadır. Öncelikle, Anadolu'da Cumhuriyet öncesi dönemde konaklama işlevlerinin gelişimine, ardından benzer bir kronolojik yaklaşımla, Ankara'nın konaklama endüstrisi işletmelerinin izlerine değinilmiştir. İlk dönemde, Cumhuriyet'in kuruluş aşamasındaki mekânsal kazanımlar ve şehircilik alanındaki gelişmeler ekonomik, politik ve sosyal yapı çerçevesinde ele alınmıştır. Kent merkezinin inşasının anlaşılması için Türkiye'de moderniteye geçişin ve dönemin modernite

vizyonu ile gelişen ideallerin okunması gereklidir. Kuruluş dönemi aynı zamanda, Ankara’da Batılı anlamda bir kentsel konaklama hizmetlerinin yerleştiği ve geliştiği dönemdir. Bu nedenle, başta ülkenin kuruluş aşamasındaki değişimler ve beraberindeki kentsel yapılanmanın nasıl olduğuna değinilmiştir. Ardından, 1950 sonrasında günümüze kadar ülkenin ekonomik, politik ve sosyal dönüşümleri ve bunlara koşut kentsel mekânsal değişimini izlemeye olanak sağlayan Ankara’da kentsel merkezi alanların yapılanması irdelenmiştir. Bu geniş dönem, 1950-1980, 1980-2000 ve 2000 sonrası olmak üzere üç alt döneme ayrılarak kentin merkezi alan gelişimi ve bu gelişme eğilimine koşut otel coğrafyasının dağılımı izlenmiştir. Böylelikle, günümüzde kentin merkezi iş alanlarının yayılmasını ve bu gelişimi destekleyen kent otelleri yer seçimlerinin incelemeye olanak sunan bir altlık oluşturulması amaçlanmıştır. Araştırma, ilgili Ankara kent planları ile ülkemizde otel endüstrisinin gelişimi hakkındaki yayın ve görsel kaynaklara dayanmaktadır.

Konaklama hizmetlerinin gelişimi

Turizm, geçen elli yılda dünyanın en önemli ekonomik sektörlerinden biri olarak, lüks bir tüketim biçimi değil, iş ve kişisel amaçlar için bir gereklilik haline gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana, büyüyen orta sınıf ve artan refah ile seyahat etme amaçlı pazar giderek büyümüş ve bireylerin yaşam kaliteleri bakımından tüketim malları kadar seyahatler de önemli hale gelmiştir. Kentlerin seyahat destinasyonu olması ise geçmişten bu yana taşıdıkları özel statüleri ile ilgili olmuştur. 15. yüzyıldan 18. yüzyıla değin İngiliz üst sınıf genç erkeklerin Paris, Cenevre, Roma, Floransa, Venedik, Napoli gibi antik kentlere yaptıkları Büyük Tur (*Grand Tour*) ile başlayan turizm aktiviteleri, 19. yüzyılın başında sanayi kentlerinden doğaya dönüş seyahatleri ve 1850lerde Thomas Cook’un Avrupa kıtasındaki büyük paket turların satışları, 19. yüzyıldan 20. yüzyılın ilk on yılına kadar süren fuar ve sergiler ile devam etmiştir (Judd, 2010). Günümüzde ise milyonlarca turist her sene kentleri ziyaret etmektedir. Kültür, tarih, peyzaj, gastronomi, eğlence ve alışveriş gibi kentsel hizmet ve tesislere katkı sağlayan ve faydalanan turist hareketliliği giderek büyüyen bir pazar oluşturmaktadır. Kentler turizm piyasasına yoğun olarak katılmakta, 1977’de New York için tasarlanan “*I Love New York*” (New York’u seviyorum) kampanyasından bu yana kent sloganlarıyla da özdeşleşen ve markalaşmayı destekleyen pazarlama girişimleri ile sektörü büyütmektedir. Küreselleşen dünyada, ekonomisi yalnızca turistlere bağlı olan pek

çok yer olduğu gibi karmaşık ekonomisinin içinde turizmin çok güçlü olduğu yerler de bulunmaktadır. Artan turizm araçları ve taleple birlikte seyahatleri teşvik eden, finanse eden, düzenleyen ve yöneten karmaşık bir yapı ortaya çıkmıştır. Özellikle, post-Fordist tüketim biçimlerinin ortaya çıkması, bir yandan esnek, parçalı ve farklılaşmış turizm harcamalarının artmasına diğer yandan paket ve standart kitle turizminin boyut değiştirmesine yol açmıştır. Bu yeni yapılanmanın aktörlerinden olan tur şirketleri, havayolları, otel işletmeleri, deniz hatları ve kamu kurumları uzun turizm sağlayıcıları listesinin bir bölümünü oluşturmaktadır. Pek çok sektör ve alanla etkileşim içinde olan kentsel turizm çağdaş turizm sektörünün önemli bir parçası olmasına rağmen Ashworth ve Page'e (2011) göre akademik yazında yeterince yer bulamamıştır.

Oteller büyüyen turizm endüstrisinin en belirgin temsilcisi ve sembolik ifadeleridir (Shoval ve Cohen, 2001; McNeill, 2008). Turizm coğrafyasının ve kent ekonomisinin temel bileşenleri haline gelen konaklama sektöründeki gelişmeler kentin mekânsal yapısını etkilemiş, hatta yapılanmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

Tarihsel olarak farklı formlar kazanan konaklama tesislerinin erken örnekleri Batı ve Doğu coğrafyalarında da farklılıklar göstermiştir. Farsça kervan ve saray kelimelerinin birleşimi olan kervansaraylar, Orta Doğu'da tüccarlar, hacılar, asker veya diğer gezginler için yapılan ortak barınaklar olarak hizmet vermiş ve Müslüman dünyasında gezginlerin ve tüccarların mallarını korumak ve barınmalarını sağlamak üzere inşa edilmiş yol üstündeki konaklama birimleridir (Berkol, 1990; McNeill, 2008; Prodanovic, 2010). Uzun mesafeli yolculukların yapıldığı kimi bölgelerde, bu seyahatleri kolaylaştırmak üzere kervansaraylar, garnizonlar, kaleler, köprüler, sulama sistemleri ve yer işaretlerini içeren gelişmiş bir altyapı sistemi inşa edilmiştir (Prodanovic, 2010). Raylı sistemlerin inşasına kadar pre-modern dönemde ulaşımın hızı ve mesafesi önemli ölçüde değişmemiştir. Bu altyapının en önemli parçalarından biri olan kervansaraylar ana rotalar üzerinde kervanların gidebildiği bir günlük mesafede kurulmuşlardır. Kentsel alanlarda ise konaklama birimleri olarak kullanılan hanlar 300-400 deveyi barındırabilecek geniş bir avluyu saran iki katlı ve arkadlı koridorlarıyla avlu ile iç mekânı bütünleştiren yapılar olarak tasarlanmışlardır. İçe dönük yapı kompozisyonu kurumun korumacı doğasının sonucu olup, konaklayanların odalarının pencereleri orta avluya dönüktür, penceresiz duvarlar ise dış cephede kale görünümünü uyandırır. Kökeni

Orta Doğu'ya dayanan bu geleneksel konaklama birimleri zamanla Balkanlar'a ve Akdeniz Bölgesi'ne yayılmış ve Doğu ile Batı arasındaki ekonomik, kültürel, dini ve sanatsal etkileşimde önemli bir rol üstlenmişlerdir (Öztürk, 1988).

Orta Çağ Avrupası'nın hanları ve Doğu kültürlerinin kervansaraylarıyla tarif edilen geleneksel geçici konaklama birimleri 19. yüzyılın büyüyen ekonomileriyle birlikte sistematik ve modern benzerleriyle yer değiştirmeye başlamıştır (McNeill, 2010). Artan uluslararası ticaret ilişkileri otelleri önemli birer yol durakları haline getirmiştir. Kent otellerinin ilk formları olan Amerikan tavernaları (*tavern*) veya Avrupa hanları (*inn*) toplumsal ilerlemenin ve başarının, yerin kalıcılığının ve yatırımcıya güvenin sembollerini oluşturan yapılar olarak simgeleşmiştir (White, 1968). Sanayileşme sürecinin başlarında görülen ilk otel örnekleri ise demiryolu yapımının ürünleri olarak ortaya çıkmıştır. Bowie'e (2018) göre, demiryolları ve gemiler kıtalararası ekonominin canlanmasına, Avrupa genelinde yaşam kalitesinin yükselmesine, eğlence için daha fazla vakit ayıran tüketicilerin artmasına ve oldukça hareketsiz olan dünyanın sosyal ve ulaşım devrimini yaşamasına yol açmıştır. Demiryolunun bir uzantısı olan ilk oteller, ulaşım rotalarının, iletişim ağlarının ve toplumun ekonomik, kültürel ve iş taleplerini karşılayan buluşma mekânlarının kesişim noktası haline gelmiştir. Özellikle Amerikan tipi tavernalar yerel halk ile ziyaretçilerin, zengin ile fakir kesimlerin bir araya gelebildiği ve demokratik ideallerin desteklendiği kamusal algısının inşasına ev sahipliği yapmıştır. Bu açıdan, Urry (2009) otelleri, seyahatin demokratikleşmesinin bir ürünü olarak tanımlamaktadır.

19. yüzyılda sanayileşmiş Batıda, bu yapılar 'nazik yabancılar veya kiracılar için ev' anlamına gelen Fransız '*hotel*' kavramıyla anılmaya başlamıştır (King, 1957; 175). Bu yüzyılda kent otelleri firmaların ekonomik büyümeçiliğini yansıtan uluslararası semboller olarak modernist bir tasarımla inşa edilmişlerdir. 16 Ekim 1829'de Boston, Massachusetts'de açılan *The Tremont House* modern büyük otellerin atası olarak kabul edilmektedir (Bowie, 2018). Tremont Otel lobisi, yemek salonu, kapı kilitleri, sıcak su ve ısıtma sistemleri, gaz lambalı aydınlatması ile seçkin Amerikan konaklama endüstrisinin markası haline gelmiş ve kendisinden sonraki oteller için standartları belirlemiştir. Böylece, 19. yüzyıl büyük otellerinde ısıtma, su tesisatı, gaz ve elektrik sistemleri yerleşik hale gelmiş, orta-sınıf ziyaretçilerine sundukları ayrıcalıklı hizmetleri, lüks ve yüksek yaşam standartlarını deneyimlemelerine imkan vermiştir. Yapılarındaki klasik cepheler, ihtişamlı boyutlar ve anıtsal tasarımlarıyla oteller kentin imgeleri olmaya başlamış ve yerel halk için yeni bir imaj yaratmıştır. Otellerin merkezi

konumları bir yandan kafeler, kuaför ve oyun salonları gibi çeşitli zemin kat aktiviteleri ile diğer yandan merkeze erişimi sağlayan atlı otobüsler ve trolley-büslerle desteklenmiştir. Fiziki nitelikleri ile kent mekânına yaptıkları etkinin yanı sıra bu yüzyılın birinci sınıf otelleri Amerikan kentlerinde özellikle teknoloji ve ilerleme açısından taşıdıkları sosyal anlamla da en önemli kentsel kurumlar haline gelmeye başlamışlardır (Berger, 2011). Giderek ticarileşen piyasada kamusal alanda olmaya, birlikte yeme içme ve bir arada zaman geçirmeye olanak veren oteller, demokrasi ideallerinin sembolik taşıyıcıları halini almıştır.

Aynı dönemin Avrupa otelleri ise teknolojik inovasyon bakımından Amerikan örneklerine kıyasla geleneksel kalmış, özellikle mevcut kent merkezlerinde bulunan oteller bu yenilikleri benimseyememiştir (Czyzewska, 2016). Amerikan otellerinin özgürlükçü ve toplumsal bütünleşmeyi teşvik edici niteliklerinden farklı olarak, Avrupa otelleri belli bir yaşam biçimini benimsemiş aileler için bir tatil yeri olma misyonuyla inşa edilmiştir. 1865'te açılan Langham Otel de nüfusu bir milyonu aşmış Avrupa'nın en büyük kenti olan Londra'da ilk büyük otel olarak hizmete başlamıştır (Bowie, 2018). Yine bu dönemde, Avrupa'da büyük otellerden ziyade çok sayıda kişinin faydalanabileceği kaplıca kentleri ortaya çıkmış; su kürünün sağladığı faydalarla, sanayileşen toplumun dinlenme, sağlık ve bakım ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmıştır. Örgütlü çalışma ve serbest zamanın rasyonelleşmesine paralel olarak dinlenme için ayrılan vakitlerin düzenlenmesiyle, özellikle demiryolu bağlantısı ve deniz kıyısı olan kentlerde *resort* ve kaplıca türü konaklama tesisleri yoğunlaşmıştır. Schivelbusch'a (1986) göre ise, Avrupa'nın işçi sınıfının demiryolu ile başlayan bu hareketliliği Büyük Tur'un elitizmini de altüst etmiş, yerelin özgünlüğünü ve mekânsal tekelliğini de elinden alarak erişilebilir noktalar haline getirmiştir. Daha sonraları Avrupa'daki bu tatil yerleri tıbbi tedavi noktaları olmaktan çıkmış ve gündelik yaşam pratiğinden kaçmak için inşa edilen "toplantı odaları, mesire yerleri, halka açık bahçeleri, dans salonları ve bunun gibi bazı belirgin kamu binalarıyla kendini gösteren kamusal mekânlar" haline gelmiştir (Urry, 2009, s.60). Özellikle, 1844'de Thomas Cook'un tren kiralayarak Leicester'den Loughborough'a düzenlediği gezilecek yerler ve görülmesi tavsiye edilen dükkanları kapsayan bir paket tur satmasıyla kitle turizmi yeni bir nitelik kazanmıştır. Piyasanın yön verdiği bu durum, eski kitadaki çalışma koşullarını düzenleyen yasalarla da desteklenmiştir. Turizmin kitleselleşmesi kalabalık yığınların konaklayacağı tesislerin yeniden organize olmasını tetiklemiştir.

Büyük Buhran ile başlayan ekonomik gerileme süreci ve ardından gelen İkinci Dünya Savaşı konaklama endüstrisinin yeniden yapılanmasına neden

olmuştur. İktisadi durgunluğun son bulmasıyla turizm endüstrisi yeniden hareketlenmiş, devletin düzenleyici rolü ile ücretli çalışanların izin süreleri garanti altına alınmış ve bireylerin tatil ve boş zaman ihtiyaçları için ayırdıkları bütçe artmıştır. Otomobil sahipliğinin artması da karayolu ile erişilebilen yeni destinasyonlar üretmiş, yeni oteller eski merkez yerine kentin ana yolları üzerinde inşa edilmeye başlamıştır (Urry, 2009). Yol kenarı motelleri, sınırlı ve standart hizmet sunumlarına karşı karayolları üzerindeki konumları sayesinde sağladıkları kolay erişim imkanları ile büyük otellerin rakipleri haline gelmişlerdir. McNeill (2010) yol ağındaki gelişmelerle birlikte, ulus-devletlerin iletişim ve pazarlarının kentleşmesinin sonucu olarak motel formlarının ortaya çıktığını ve Amerikan kültürünün simgelerinden biri haline gelen motellerin ülkenin buhran sonrası toparlanmasının en belirgin parçalarından biri olduklarını belirtmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra araba endüstrisinde yatay bant sistemi ile seri üretimi benimseyen Fordist yönetim teknikleri otel işletme yöntemlerine entegre edilmiştir (Raitz ve Jones, 1988). Benzer bir yaklaşımla oteller, ölçek ekonomilerine ve azami etkinliğe imkan verecek biçimde tasarlanmıştır. Bu sistem iş insanları ve aileler için bütçe dostu hale gelen standartlaşmış ilk otel zincirlerinde görülmeye başlanmıştır. Modüler inşaat ve standartlaşmış hizmet, asgari dekorasyon, hemen her odaya düşecek bir televizyon ve modern tesisat ile otomobil odaklı ekonomilerin öncülendiği başta Amerikan kentlerinde olmak üzere bu oteller homojenleşmiş kültürel peyzajın bir ögesi haline gelmiştir.

Öte yandan, bu süreçte otellerin homojenleşen biçim ve hizmet sunumuna karşın tek tip zincirlere reaksiyon olarak butik oteller hızla artmıştır. Kentteki cazip konumları, özgün tasarımları, görece daha yüksek fiyata sunulan otel odaları ile butik oteller ziyaretçilere öngörülebilir ve kimliksizleşmiş olandan farklı bir hizmet sunmaya ve deneyim vaad etmeye başlamıştır.

Ek olarak, kent merkezleri perakende satış, dükkanlar, restoranlar, kafeler ve eğlence yerleri gibi özelleşmiş işlevleri barındırdığından, kent otelleri sosyal etkileşim ve hizmetler üzerindeki mekânsal tekeli kaybetmiştir. Bu dönemde büyük oteller eski kent merkezlerinin aksine yeni kentsel gelişme koridorlarını takip etmiş ve merkezi alanların dışına çıkmıştır. Bu gelişmeler, pek çok kent ve kasabada hosteller, tek odalı kiralık daireler, temel hizmetleri veren küçük oteller ekolojisini üretmiş; bunlar kent merkezinin evsizler, düşük bütçeli gezginler, hacılar ve göçmen işçiler için ödenebilir seçenek sunan temel kurumları haline gelmişlerdir. McNeill'a (2010) göre bu konukevleri, yurtlar ve küçük

oteller büyük rakiplerinin aksine eski kent merkezlerine sıkışmış, havalandırılmadan yoksun, su kesintileri yaşanan düşük nitelikli birimler olarak tarif edilir.

Otellerin tarihsel olarak gelişimi incelendiğinde, kentsel arazi kullanımlarının önemli bileşenlerinden olduğu ve merkezi iş alanının en temel işlevlerinden oldukları açıkça görülmektedir. Otel gelişmeleri kentsel turizmin büyümesinin göstergeleridir ve uygun otel tesisleri bulunmadığı hallerde en çekici kentler bile turizm merkezi haline gelemeyizler (Arbel ve Pizam, 1977). Turizm endüstrisi içinde geçici konaklamaya hizmet eden oteller stratejik yatırım ve yönetim kararlarına bağlı olarak, yer seçim kararlarını üretirler. Otellerin yer seçimi iş fonksiyonlarına bağımlı olmasına rağmen yer seçim tercihleri farklılıklar göstermektedir (Urtasun ve Gutierrez, 2006; Cró ve Martins, 2017).

Özellikle son 20 yılda kentsel turizm akademik bir çalışma alanı olarak görülmesine rağmen, otel konumları üzerine yapılan araştırmalar üzerinde az durulan konulardan olmuştur. Otellerin kent peyzajını ve modern kentsel turizmi inşasındaki rollerine rağmen, otelcilik sektörünün gelişimi kentsel çalışmalarda ve turizm endüstrisinde pek dikkate alınmamıştır (Rogerson, 2012; Adam ve Amuquandoh, 2013). Sınırlı sayıdaki araştırmalar arasında, otel endüstrisinin tarihsel gelişimlerini inceleyen çalışmalar, otel niteliklerinin, konumlarının ve kentsel alandaki dağılımlarının anlaşılmasına ışık tutmuştur (Baum ve Mezas, 1992; Farhangmehr ve Simotildees, 1999; Gu, vd., 2012; Lado-Sestayo, vd., 2016; Luo ve Yang, 2013). Otel yer seçimleri üzerine yapılan ampirik çalışmalarda farklı örnek alanlara odaklanılmış; Madrid (Urtasun ve Gutierrez, 2006), Pekin (Yang, vd., 2012), Xiamen-Çin (Begin, 2000), Güney Afrika kentleri (Rogerson, 2012), Kudüs (Shoval, McKercher ve Birenboim; 2011), İstanbul (Dökmeci ve Balta, 1999), Texas (Chung ve Kalnins, 2001), Kumasi Metropolis-Ghana (Adam ve Amuquandoh, 2013) gibi farklı coğrafyalarda konaklama endüstrilerinin mekânsal dağılımı incelenmiştir. Ankara'nın mekânsal gelişiminde otellerin rolünü konu alan çalışmalar ise akademik yazında oldukça sınırlı kalmıştır (Balım, 2005). Yazındaki bu boşluğu doldurmaya da hizmet etmek üzere çalışmanın sonraki bölümünde yönelik tarihsel bir perspektif ile otel coğrafyası ve kent merkezlerine dair bir okuma yapılmaktadır.

Ankara'da konaklama işletmeleri ve kentsel mekânsal yapılanma Cumhuriyet öncesi dönemde konaklama işlevlerinin gelişimi

Anadolu'da Selçuklular ve Osmanlılarla birlikte gelişen vakıf kültürünün kazanımlarından biri olan kervansaraylar ve hanlar hacıların, tüccarların ve seyyahların konaklama durakları olarak yüzyıllarca hizmet etmiştir. Romalılar döneminde askeri kullanıma yönelik inşa edilen korunaklı garnizonlar veya

kaleler, daha sonraları ayrı amaçla İslam Dünyasının fethettiği yerlerde inşa ettiği ribatlar, Anadolu'daki benzerleri için örnek oluşturmuştur. Bu kökenler üzerinde, 12. Yüzyıldan itibaren Anadolu'da görülen han ve kervansaraylar, Doğu ile Batı arasındaki önemli ticaret yollarının üzerinde kurulmuş ve bu birleşimi sağlayan önemli duraklar haline gelmiştir.

Selçuklular döneminden başlayarak, yolculuklar esnasında ordunun ve yolcuların güvenli bir biçimde konaklaması, yiyecek ve gerekirse giyecek sağlanarak dayanışmanın geliştirilmesi hedeflenmiş, kervansaraylar etrafındaki arazinin devlet malı olmasına özen gösterilmiş ve bu hizmetlerin sunumu hükümdarların başlıca görevlerinden sayılmıştır (Berkol, 1990). Sosyal bakımdan kervansaraylar, sunduğu ücretsiz konaklama imkanı sağlaması ve sınıf, din, ırk yapılmaksızın herkesin kullanımına açık olmasıyla hayır amaçlı kurulan tesislerdir (Özdemir, 2014). Mimari açıdan bu yapılar farklı tipler göstermekle birlikte, genellikle avlu etrafında dörtgen veya kale plana sahip, görkemli taç kapıları olan, yükseltilmiş kalın duvarlı yapılardır; özellikle bu dönemin kervansarayları taş işçiliğiyle üretilmiştir. Kent içindeki hanlar ise, bir iç avlu etrafında dört tarafı çevrili ve revaklı odalarla kuşatılmış, zemin katın ahır, depo ve dükkânlara, üst katın ise konaklamaya tahsis edildiği iki katlı yapılardır.

Osmanlılar döneminde ise, Selçuklu kervansaraylarının bulunmadığı yerlerde yeni kervansaray yaptırılarak bu konaklama modeli devam ettirilmiştir. Özellikle, kentlerin büyümesi ve ekonomik ilişkilerin yoğunlaşmasıyla, ticaret fonksiyonları cami ve bedesten odağundan dışarı doğru büyüyen uzmanlaşmış sokaklar boyunca yayılmıştır. 15. ve 16. yüzyıllarda hanlar, kapalı çarşı, bedesten, arasta ve dükkânlarla birlikte kentin ticaret alanını tarif eden temel birimler haline gelmiştir. Yolcu hanlarının yanı sıra ticari hanlar ortaya çıkmış ve bunlar cami, hastane, bedesten ve diğer dükkânlarla birlikte Osmanlı kentinin merkezini oluşturmuştur. Külliyele birlikte yapılan hanlarda yolcuların güvenle konaklamasına ve farklı yerlerden gelen tüccarların mal alışverişi yapmasına olanak verilmiştir (Atalan ve Arel, 2016). Bu dönemin hanlarında, kare veya dörtgen planlı, ortası avlulu ve çevresi revakla çevrili odalar bulunmaktadır. Avlu üstü açık olarak tasarlanmış olup genellikle çeşme, şadırvan veya mescit yer almaktadır.

18. yüzyılda kervansaray tesisleri inşası azalmakla birlikte, yerleşim yerleri içinde kalan ve gelir sağlayıcı hanlar yapılmasına devam edilmiştir. 19. yüzyılda ise Tanzimat'tan sonra devletin ekonomik gücünü kaybetmesi, özel mülkiyet rejimine geçişle geniş vakıf tesisleri yapma olanağının azalması, buharlı lokomotiflerin ortaya çıkmasıyla karayolları yerine demir yolu sistemlerinin geliştirilmesi ve yük taşımacılığında kervanların yerini bu yeni sistemin alması,

sosyal nitelikli kervansaray yapımı işinin terk edilmesine neden olmuştur (Özdemir, 2014).

19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu ile Batı ülkeleri arasındaki ilişkilere yön veren sosyal, ekonomik, askeri ve politik yenilikler ve düzenlemeler, Avrupalıların Osmanlı topraklarına olan seyahatlerinin artmasına yol açmıştır. Avrupa'da özellikle 18. yüzyılda görülen oteller, 19. yüzyılda başta İstanbul olmak üzere Osmanlı kentlerinde yer edinmeye başlamıştır. Aynı yüzyılın ortalarında, artan ticari ve politik ilişkiler gereği Avrupa standartlarında konfor ve donanımına sahip otellerin ilk örnekleri İstanbul'da ortaya çıkmıştır (Dökmeci ve Balta, 1999; Çelebi, 2011). 1883 yılında *Orient Express* treninin İstanbul seferlerinin başlaması, yapılan ticari anlaşmalarla Avrupalıların İstanbul'a gelmesi ve bu dönemde Avrupa'nın doğu kültürüne artan ilgisi İstanbul'da otel ihtiyacını artıran etkenlerdendir (Çelebi, 2011). Yakartepe ve Binan'ın (2011) erken modernleşme dönemi otelleri araştırmasında İstanbul'un otel olarak inşa edilen ilk yapısı hakkında kesin bir bilgi bulunmadığı, ancak 1841'de açılan *Hotel d'Angleterre*'nin Avrupa'daki benzerlerine denk ilk örnek olabileceği ileri sürülmektedir. Bunun peşinden 1892'de Pera Palas, 1894'de Tokatlıyan Otelleri de büyük otel formunun öncüleri olarak hizmete girmiştir. İlk etapta İstanbul'da ortaya çıkan otellerin büyük kısmı Avrupa yakasındaki önemli ticaret merkezi olan Pera bölgesinde yoğunlaşmış, Birinci Dünya Savaşı'yla birlikte seyahat edenlerin sayısı azaldığından oteller kapanmaya başlamıştır; Dökmeci ve Balta'ya göre (1999) 1938 tarihli sayımda İstanbul'da yalnızca 22 otel bulunmaktadır.

Towner'a göre (1985) birkaç senesini yurtdışında sanat, mimari, dil ve kültür bakımından kendine yeni ufuklar kazandırarak geçirmek isteyen genç Avrupalı erkek gezginlerin 17. ve 18. yüzyılda başlattığı Büyük Tur 1820ler ve 1830larda modern turizmin ilk adımlarını oluşturmuştur. Aynı dönemlerde Osmanlı İmparatorluğu'nun küçük bir kasabası olan Ankara tiftik ticaretinin merkezi haline gelmiş ve 17. yüzyıldan 19. yüzyıla değin Avrupalı gezginlere ev sahipliği yapmıştır. Ancak, Başkent İstanbul'un dışında, Osmanlı İmparatorluğu kentlerinde dönemin modern konaklama tesisleri olan büyük otel temsilcilerine az sayıda liman kenti dışında nadiren rastlanılmaktadır (Çelebi, 2011). Özdemir'in (2014) Ankara'nın 1785-1840 dönemine ilişkin çalışmasında, tamamı vakıf olan 1 bedesten ve 14 hanın yanı sıra, vakfiye ve sicil kayıtlarına göre 16 hanın daha varlığından söz edilmektedir. Dış Kale'nin Atpazarı ve Koyunpazarı bölgelerinde yer alan Çengelhan, Çukurhan, Bala Han, Pirinç Han, Kıbrıs Han, Safran Han, Kurşunlu Han, Rençber Han, Pilavoğlu Han ve Mahmut Paşa Bedesteni Osmanlı dönemi han örneklerini oluşturmaktadır (Çakır

vd., 2019). Bu hanlar, ticari niteliği olan taşınmazlar olup vakıflara gelir sağlama amacıyla işletildiğinden, konaklama hizmeti sunmadıkları görülmektedir. Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine intikal eden vakıf taşınmazları arasında konaklama amaçlı tesislerin sayısının sınırlı olduğu, Ankara'da bulunan örneklerinden birisinin Numune Hastanesi kuzeyinde bulunan yapı olduğu ve konukevi olarak kullanıldığı belirlenmiştir (Aksoy ve Varol, 2015) (Şekil 1).

Şekil 1. Numune Hastanesi yakınındaki konaklama amaçlı vakıf taşınmazı (Kaynak. Aksoy ve Varol, 2015, s.117.)

Kentin modern turizm ile tanışması ise başkent olmasıyla birlikte başlamıştır. 1923'te Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle modernizm idealleriyle kurulan yeni devlette ulus inşasına paralel olarak batılı yaşam biçimini benimseyen bir başkent yaratılması amaçlanmıştır.

Ankara'nın mekânsal planlama tarihi içinde kent merkezinin oluşumu ve otellerin gelişimi

Türkiye, bağımsızlığını kazanmasının ardından, devletin geleneksel bağlarından koparak halkın egemenliğinin benimsendiği bir yönetim biçimine geçmiştir. Ulus-devletin inşa sürecinde radikal değişimler modernite ideallerine dayanmakta olup, bu modernite dönüşümü, "sanayi, kent ve piyasa-odaklı düzen haline gelmenin sonucu olan derin bir toplumsal deneyim" olmayıp, "otoriter ulus-devletin modernleştirici elitleri tarafın-

dan tasarlanan ve uygulamaya konan resmi bir program” olarak tarif edilmiştir (Bozdoğan, 2002, s.22). Ulus-devlet fikrini besleyen kuruluş aşamasındaki radikal değişimlerden biri, genç Cumhuriyetin başkentini Ankara olarak belirlemesidir. Siyasal belirlenmeler ve bağımsızlık idealleriyle İstanbul’un yönetsel işlevlerinin Ankara’ya taşınması kentin simgesel değerini artırmıştır. Bu radikal kopuş, önceki yönetimin izlerinden uzaklaşmayı ve yeni rejim inşa edilirken ulus-devlet modelini betimleyecek yeni imgelerin belirlenmesini gerektirmektedir. Başkentlik rolündeki Ankara’nın model olacağı yeni bir kent ve batılı bir yaşam biçimi oluşturmak amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak üzere cumhuriyet rejiminin reformcu yaklaşımının bir parçası olarak kent planlama çalışmaları başlatılmıştır. Yazıda, başkent inşası için başlatılan ilk mekânsal planlama çalışmalarından yola çıkarak, kentin merkezi alanlarının şekillenmesini ve konaklama sektörünün kentte nasıl bir yer seçimi gösterdiği iki dönemde aktarılmaktadır.

Cumhuriyet'in kuruluş döneminde Ankara'nın mekânsal yapılanması ve konaklama işletmeleri

Ankara’nın planlama süreci hem yeni rejimi simgelenmesi hem de kentin büyümesinin yönlendirilmesi gerekçelerinin sonucudur. Tanyeli’nin belirttiği gibi Ankara, “Türkiye’de kentsel yaşam biçiminin modernleştiği ilk kent” olmuştur (1997, s.82). Her ne kadar sanayileşme öncelikli alan olsa da modernleşme hareketi şehircilik ve mimari üzerine kurgulanmış ve uygulama alanı bulmuştur. Devlet girişimiyle elde edilen kent planları ve kamu yapıları dönemin modernleşme ideolojisinin somut adımları haline gelmiştir. Diğer bir deyişle, kentsel mekânın yeniden organizasyonu, genç Cumhuriyetin sosyal ve ekonomik ideallerini taşıyan bir düzenin oluşmasına hizmet etmek amaçlanmıştır. Bunun için, kent bütününe ilgilendiren düzenlemeler ana plan dahilinde yapılmıştır. Ancak, modern kent planı ve mimari de “genç rejimin geçmişinden kopmuş, tam anlamıyla batılılaşmış ve laik yeni bir ulus yaratmaya yönelik hazırladığı radikal programının gözle görülür bir simgesi ve bu hedeflere ulaşma aracı olarak” ithal edilmiştir (Bozdoğan, 2002, s.18).

Ankara’nın ilk gelişme planı girişimleri 1923 yılına uzanmaktadır (Cengizkan, 2004). Alman mimar Lörcher ile kentin ilk planının hazırlanması için anlaşılmış ve kentin gelişimini yönlendiren ana kararlar bu plan ile elde edilmiştir. Ancak, eski kentin dönüşümünü içeren önerileri konusundaki anlaşmazlıklar nedeniyle plan kısmen reddedilmiştir. Bademli

(1985) oluşabilecek arsa spekülasyonları nedeniyle eski yerleşimde herhangi bir planın başarıyla uygulanmasının mümkün olmadığını ileri sürmüştür. Diğer taraftan, artan konut ihtiyacını karşılayabilmek için Plan'ın yeni kentsel gelişim alanı önerisi kabul görmüştür. Böylece, Lörcher Planı Cumhuriyet kurumlarının, bulvar ve meydanlarının mekânsal temelini oluşturmuştur (Günay, 2006; Cengizkan, 2006). Bu ilk planın kapsamının sınırlılığı ve kuruluş aşamasını yönlendirecek nitelikte olmaması, yeni bir kent planı ihtiyacını doğurmuştur. Kentin gelişmesini planlı bir yapıya alma gereğiyle 1927 yılında Ankara'nın nazım planı için uluslararası bir yarışma düzenlenmiş ve 1928 yılında Dahiliye Vekaleti'ne bağlı olarak 1351 sayılı yasa ile Ankara İmar Müdürlüğü kurulmuştur. Yarışmayı kazanan Prof. Hermann Jansen'in planı 1932'de yürürlüğe girmiş ve bu plan Kurtuluş Savaşı'ndan sonraki yirmi yıl boyunca yeni başkenti inşa etme sürecini yönlendirmiştir.

Jansen Planı rehberliğinde başlayan inşa sürecinde gelecek elli yıl için 300,000 kişilik bir nüfus projeksiyonu tahmini esas alınmıştır. Planı gerçekleştirebilmek için, 583 sayılı yasa (1925) hazırlanarak 400 hektarlık bir alan kamulaştırılmış ve böylelikle Yenişehir'de oluşabilecek arsa spekülasyonunun önlenmesi amaçlanmıştır (Tankut, 1988). Korumacı ve içe dönük ekonomik politikalar gereği planın gerçekleştirilmesi piyasaya bırakılmamış, başkent kamu kaynakları kullanılarak inşa edilmiştir. Nüfus artışıyla oluşacak kentsel gelişmeyi düzenlemek amacıyla yapılan planda Jansen, kentsel işlevleri coğrafi olarak farklılaştıran bir bölgeleme yaklaşımını benimsemiştir. Böylece, idare, konut, rekreasyon, sanayi, sağlık ve eğitim bölgeleri oluşturulmuştur. Jansen'in kent formu kentin geçmiş izlerine odaklanarak Ankara Kalesi'nin etrafını sarmakta ve yeni rejimin ideallerine göre kentsel gelişmeyi güneye yönlendirmektedir. İdari, ticari ve kültürel faaliyetlerinin yoğunlaştığı Ulus'un yanı sıra Jansen Planı'nda kentin güney uzantısında Yenişehir bölgesi tasarlanmış, bu alana eski kentte dağınık ve elverişsiz koşullarda bulunan bakanlık yapılarının yerleştirilmesi ve yeni konut alanlarının açılması planlanmıştır. Atatürk Bulvarı kentin eski ve yeni şehirlerini birbirine bağlayan kuzey-güney yönelimli bir eksen olarak tasarlanmıştır. Ulus'taki Birinci Millet Meclisi'nden başlayıp Çankaya'daki Cumhurbaşkanlığı Köşkü'ne kadar uzanan Bulvar, üzerindeki işlevlerle birlikte kentin dinamosunu oluşturmuştur.

Mekânsal örüntüdeki değişimin yanı sıra Başkent modernleşmenin öznesi olarak kentsel simgelerle donatılmıştır. Modernite "geleneksel kentsel yaşam ritminin yerine başka bir yaşam ritminin geçişiyle gerçekleşir"

(Tanyeli, 1997, s.82). Diğer Avrupa kentlerindeki gibi modern sokakları, geniş bulvarları ve çağdaş yurttaşlarıyla yeni bir zamanı ve kentsel ritmi yaratmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, toplumu bütünleştirecek ve yeni mekânsal davranışların pratik edileceği kamusal mekânlar yaratılmış; bu alanlarda eşitlik, birlik ve demokrasi ilkeleri doğrultusunda kentlinin sosyal karakterinde bir değişim hedeflenmiştir. Bireylerin cinsiyet ve yaş tabanında ayrıştırılmadan akraba, komşuluk ve okul çerçevesiyle sınırlı olan mekânsal çevrelerinin genişletilerek kentsel yaşama dahil olabilmeleri amaçlanmıştır. Kentli bireylerin batılı bir yaşam tarzı ve görgü kurallarını deneyimlemesi, toplumsal bilinci inşa etmesi ve kamusal algısı geliştirilmesi için, kentlinin eski ve yeni merkezi olan Ulus ve Kızılay'da kentsel kamusal yapı ve alanlar yaratılmış, böylece, kamusal mekânlar, meydanlar, anıtlar ve mimari yoluyla yeni kentlinin mekânsal pratikleri oluşturulmuştur (Orhan, 2020). Böylelikle, devlet yalnızca yapılarla sembolize edilmiş, mekânla karakterize edilmiştir.

Cumhuriyet'in ilanından sonra ise Ankara hızla artan diplomatik ilişkilerin odağı haline gelmiş, bu durum başkente yerli ve yabancı çok sayıda ziyaretçiyi çekmiştir. Bu dönemde gezginler, gazeteciler, elçilikler ve diplomatlar için, Ankara hem politik statüsü nedeniyle hem de Yakın Doğu'daki konumu ile önemli bir seyahat destinasyonu haline gelmiştir. Avrupalı yazar ve gazetecilerin başkent ziyaretlerini aktardıkları notları derleyen çalışmasında Deriu (2013) bu ziyaretçilerin geniş bulvarları, yaya yolları, parkları, elektrik lambalarıyla aydınlatılmış kaldırımları ve Oryantalist imgelerden soyutlanmış modern yapılarıyla Ankara'yı 'çölün ortasında bir başkent' olarak tanımladıklarını aktarmaktadır.

Erken Cumhuriyet döneminde, Ankara kentsel mekânı planlama ile disiplin altına alınırken, kente gelen ziyaretçilerin konaklama gereksinimlerini karşılayacak tesislerin kurulması ihtiyacı doğmuştur. Ancak, finansal, yasal ve teknik sıkıntılar nedeniyle kentte konaklama ihtiyacını karşılamak üzere sınırlı yapı bulunmaktadır; kentlinin kısıtlı konut stoku nedeniyle hanehalkları konutlarının bir ya da birkaç odasını kiraya vererek artan nüfusun talebinin karşılanabilmesine katkı vermiştir. 1890ların başında İstanbul-Bağdat demiryolu hattının Ankara'ya ulaşmasına kadar kente erişim oldukça sınırlı kalmış, bu dönemde gelen ziyaretçilerin konaklama ih-

tiyaçları Kale'nin çevresinde sınırlı sayıda yer alan hanlarda karşılanmıştır.³ Bayraktar'ın (2016) çalışmasına göre, 1900lerin başlarında bir iki küçük konaklama yerinin olduğu Ankara'da 1928'e gelindiğinde on kadar otel bulunmaktadır. Bu oteller yalnızca konaklama amacıyla değil, aynı zamanda buluşma, yemek yeme, resmi toplantı yapma ve politik karar alma farklı amaçlarla kullanılan mekânlardır. Erken Cumhuriyet döneminin en önemli mekânlardan birisi Taşhan'dır.⁴ Isıtma ve su tesisatı ile modern bir konaklama imkânı sunan Taşhan aynı zamanda şehrin sosyal yaşamında önemli bir rol oynamıştır (Tanrıku, 1985). Bununla birlikte, kente gelen yabancı bürokratlar ve medya temsilcilerinin Cumhuriyet yöneticileriyle bir araya gelebileceği bir yer açılması düşünülmüş, böylece yeni rejimin batı tarzı kültürel kodlarını yansıtacak ilk modern otel Ankara Palas ise, diğer adıyla Evkaf Otel 1928'de açılmıştır (Sumbas, 2013).

Evkaflar Müdürlüğü'ne bağlı olan Evkaf Otel 1928'de Ankara Garı'nı Ulus Meydanı'na bağlayan İstasyon Caddesi üzerine kurulmuştur. I. Ulusal Mimarlık Üslubu ile tasarlanan Ankara Palas'ın ilk mimarı Vedat Tek çalışmalarına 1924 yılında başlamış ve aynı üslupla 1927 yılında Mimar Kemalettin Bey tarafından tamamlanmıştır. Bodrum kat dahil üç katlı bir yapı olarak inşa edilmiş, İstasyon Caddesi'ne bakan cephesindeki taç kapılı yüksek ana girişi ve sivri kemerli pencereleriyle güçlü bir izlenim uyandırması hedeflenmiştir (Şekil 2). 7575 m²'lik alana kurulan ve Ankara Palas olarak anılan otel Batılı örnekleri gibi uzun süre birinci sınıf bir otel olarak hizmet vermiştir.⁵ Ankara Palas mimarisi, 120 yatak kapasitesi, sa-

³ Gar Yerleşkesi'nde 1892 yılında istasyon binası ile birlikte inşa edilen yönetim binası, diğer adıyla Direksiyon Binası, Atatürk'ün Ankara'ya gelişinden sonra Başkomutanlık Karargâhı ve Konutu olarak kullanılmış, 1964 yılında müzeye dönüştürülene kadar otel işlevini de üstlenmiştir (Altın, 2019).

⁴ 1886-1888 yılları arasında inşa edilen Taşhan'ın, 1935 yılında yıkım kararı alınmasının ardından yerine Sümerbank Genel Müdürlük Binası gelmiştir.

⁵ Ankara Palas, işletmesini üstlenen Fransız grubun 1960lı yıllarda ayrılmasından sonra 1969 yılında işletmecisi olan anonim şirketin iflas etmesiyle kapanmıştır. Bayraktar'a göre (2013), Ankara Palas uzun yıllar birinci sınıf bir otel niteliği taşımış ise de, zamanla Ulus Meydanı'nın önemini kaybetmesi, Kızılay'ın yeni merkez haline gelmesi ve ulusal meclisin yeni yerine taşınması, bu civarda yeni modern otellerin yapılması nedeniyle eski değerini yitirmiştir. İşletmenin zarar etmesi üzerine, otelin eski işçileri bağlı oldukları OLEYİS sendikası adına birleşip otelin borçlarını kapatarak satın almışlar, yapının tadilat edilmesinin ardından 1973'te işletmeye başlamışlardır. 1975 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce yeniden el alınmasının ardından, Otel, 1976-1982 yılları arasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından büro ve sergi amacıyla kullanılmış, 1980 yılında Dış İşleri Bakanlığı'na restore edilecek

hip olduğu altyapı imkânlarının yanı sıra ev sahipliği yaptığı konser, dinleti, toplantı ve balolarla yeni sosyal pratikleri sunan bir simge haline gelmiştir (Bayraktar, 2016). Başta kadın ve erkeklerin bir arada vakit geçirdiği alanları sunması, ulusal kimlik ve modern yaşam biçimlerini deneyimleme imkânı vermesiyle Palas simgesel değeri yüksek bir yapı olmuştur. Bununla birlikte, sahip olduğu teknolojik seviye de konukların konforu açısından olduğu kadar dönemin gelişmişlik düzeyini yansıtmaya yönünden oldukça önemlidir; ısıtma, elektrik, sıcak su ile banyo ve tuvalet bulunması çağdaşlaşma ilkesine paralel adımlar olarak görülmektedir. Ayrıca, yapının iç mekânı ve kullanılan mobilyalarıyla da batılı ve asri bir yaşam tarzı vurgusu yapılmıştır. Palas'ta Cumhuriyet Balolarının yanı sıra düzenlenen yılbaşı, tıp baloları, resepsiyonlar ve yardım geceleri ile kıyafet, kadın-erkek ilişkileri, Fransız mutfağı, dans, sohbet ve yemek kültürü öğretilerinin topluma aktarılması ve yaygınlaşması amaçlanmıştır. Böylelikle, modernleşen toplumsal yaşantının sergilenme mekânı haline gelmiştir (Sumbas, 2013).

Şekil 2. Ankara Palas (Kaynak: Salt online, 2024.)

Erken Cumhuriyet Dönemi'nde, Aksoy ve Varol'a göre (2015) Ankara'nın ilk modern oteli Ankara Palas'ın yanı sıra 1932 yılında kentte irili ufaklı toplam 41 adet otel bulunmaktadır. Bunlar arasında, başta Büyük

---

Devlet Konukevi'ne dönüştürülmüş ve 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı'na bağlanmıştır (Hatipoğlu, 2021).

Otel⁶, Lozan Palas, İstanbul Palas, Konfor Palas, Sebat Oteli, Aydın Oteli, Avrupa Oteli⁷, Meydan Palas ve vakıflara ait Belvü Palas (I. Vakıf Apartmanı) olmak üzere, kentin sınırlı sayıdaki konaklama tesisi gelen konuklarını ağırlamaktadır (Aksoy ve Varol, 2015; Balım, 2005). Mimar Kemallettin tarafından tasarlanan I. Vakıf Apartmanı'nın, 1926 yılında kiralık konut sağlama amacıyla inşasına başlanmış, ancak, Büyük Millet Meclisi'ne yürüme mesafesindeki konumu ve Ankara Palas Oteli'nin dolu olduğu durumlarda kısa süreliğine Ankara'ya gelen devlet görevlilerine kalacak yer sunması için otele dönüştürülmüştür⁸ (Aksoy ve Varol, 2015). 1924 yılında inşası tamamlanan ve kentin ilk otellerinden olan Gar Oteli ise 1927'de TCDD'nin idari birimlerine tahsis edilmiş ve otel amacı dışında kullanılmaya başlanmıştır (Altın, 2019). Bu dönemde, artan geçici konaklama ihtiyacını karşılamak için Avrupa Oteli ve Erzurum Oteli de konuttan dönüştürülerek hizmete açılmıştır. Sektörün daha genç işletmeleri ise Ulus Bölgesi'nde yer seçmeyi sürdürerek konaklama işlevine destek vermiştir; Cihan Palas, Yenişehir Palas ve Yüksel Palas 1940'lardaki otel tesisleri örneklerini oluşturmaktadır.

Bu dönemde, özellikle Jansen Planı'nın etkisiyle kentin merkezi alanlarında konaklama ihtiyacını karşılayacak yapılar inşa edilmiş; bir kısmı doğrudan otel olarak tasarlanmışsa da bir kısmı ise zaman içinde otele dönüştürülmüştür. Otel olarak hizmet veren yapılar bürokrat ve siyasetçilerin uğrak noktası olan Ulus ve çevresinde yoğunlaşmış, istasyon, bankalar, meclis gibi kentin kalbini oluşturan işlevler çevresinde kümelenmiştir. Kuruluş döneminde, Ulus, burada yer seçmiş otelcilik hizmetlerinin de etkisiyle kentin merkezi alanı olma niteliğini pekiştirmiştir.

1950 sonrası kentsel mekânsal yapılanma ve konaklama işletmeleri

1950lere gelindiğinde Ankara, Jansen Planı'nın varsaydığı nüfus büyüklüğüne erişmiş, artan kent nüfusunun ihtiyacını karşılayacak konut ve altyapı eksiklikleri nedeniyle eski merkez çevresinde gecekondulaşma

⁶ Büyük Otel, 1. Dünya Savaşı sonrası yurtlarını terk eden Macar ustalar tarafından 1920lerde inşa edilmiş, 1930larda kente gelen ziyaretçileri ağırlamak üzere otele dönüştürülmüştür (Çüngen vd., 2013). Yapının el değiştirmesiyle ismi önce Abdullah Oteli, 1963'te ise Erzurum Oteli olmuştur.

⁷ Avrupa Oteli, 1916-17 yıllarında Macarlar tarafından inşa edilmiş, Büyük Otel ise sonrasında bitişğinde konumlanmıştır (Balım, 2005).

⁸ Belvü Palas, 1973'te, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası yapılarının yerleştirilmesi için yıkılmıştır. Günümüzde 2. Vakıf Apartmanı Küçük Tiyatro olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

eğilimi başlamıştır. 1955'te kentin hızla artan nüfusunun barınma ihtiyacını çözmek amacıyla düzenlenen yarışmayı Nihat Yücel ve Raşit Uybadin kazanmıştır. 1957 Planı müellifleri kentin ana omurgası çevresinde düşük yoğunluklu ve ayrık nizamlı yeni yerleşim alanları açmıştır (Yazar, 2018). Ancak, 1960ların sonunda kırsal göçü ile artan nüfusa ev sahipliği yapan başkentin planlama çalışması yeniden bütüncül bir yaklaşımla ele alınmamış, Yücel-Uybadin Planı'nda verilen imar haklarının artırımı yoluyla ve yık-yap yaklaşımlarıyla geçirilen bir süreçle kentin yeniden yapılanması sağlanmıştır. Bu dönemde, kent, yeni emek gücünün barınağı haline gelen gecekondu kuşakları ile sarmalanmış, özellikle geleneksel merkez çevresinde düşük gelirli ve göç ile gelen nüfusun yaşadığı bölgeler oluşmuştur. Jeomorfolojik yapısı nedeniyle kentin kuzey, güney ve doğu yamaçları yerleşime uygun olmamakla birlikte enformel yapı stoku ile sarmalanmıştır. 1966'da çıkarılan 775 sayılı Gecekondu Yasası ile birlikte ıslah, tasfiye ve önleme politikaları geliştirilmiş, kent çevresindeki gecekondu alanlarının düzenli gelişme ile bütünleştirilmesi amaçlanmıştır. Aynı dönemde, Yenışehir Bölgesi, Bakanlıkların da inşasının tamamlanması ve iş faaliyetlerinin çeşitlenmesiyle merkezi niteliğini pekiştirmiş, ticaret önce Kızılay ardından Kavaklıdere aksı boyunca yayılma eğilimi göstermiştir.

Hızlı nüfus atışı ile ortaya çıkan konut ihtiyacını düzenlemek ve mevcut kent üzerindeki yapılaşma baskısını azaltmak amacıyla 1969 yılında kurulan Ankara Nazım İmar Plan Bürosu tarafından Ankara 1990 Nazım Planı hazırlanmıştır. Yapısal ve kapsamlı planlama yaklaşımıyla elde edilen Plan ile nüfus projeksiyonuna bağlı olarak kentin ana gelişim yönü belirlenmiştir. Buna göre, jeomorfolojik yapının da uygun olduğu batı koridoru üzerinde ana ulaşım sistemi ile desteklenen çalışma ve konut alanları yaratılmıştır. Benimsenen plan kararlarıyla, yeni konut alanlarının açılmasının gecekondulaşmayı engelleyeceği öngörülmüş, ancak gecekondu olgusuna yönelik kapsamlı bir yaklaşım geliştirilememiştir. 1990lardan bu yana üst gelir grubunun kent dışına taşınması, hızla artan çeperleşme, merkezi fonksiyonların yayılma eğilimi ve merkezi alanların cansızlaşması sorunlarını doğurmuştur. 1990 Ankara Nazım Planı'nda verilen Batı koridorunda gelişme kararıyla, orta-üst ve üst gelir grupları kentin çeperinde yerleşmeye başlamıştır. Bu dönemde taşıt sahipliğinin artması ve koridor üzerinde yeni yaşama ve çalışma alanlarının yaratılması, kent merkezinin bazı fonksiyonlarının Ulus-Kızılay ekseninden batı eksenine taşınmasına yol açmıştır. Özellikle, üst gelir gruplarının yer değiştire-

rerek çepere yayılması ve yeni yerleşim alanlarında oluşturulan alt merkezlerde ticaretin örgütlenmesi merkezi işlevlerin desantralizasyonuna neden olmuştur. Satın alma gücünün yer değiştirmesi ile yeni tüketim biçimleri ve alanları oluşmuş, koridor üzerindeki tüketim odakları haline gelen alışveriş merkezleri kent merkezinin çekiminin azalmasına katkı sağlamıştır. Diğer taraftan, yeni tüketim odakları ve alışveriş merkezlerinin kent merkezinin gelişimi karşısında yarattığı tehdit sermaye birikiminin sınırlı olduğu eski kent merkezi için benzer şiddette yaşanmamıştır.

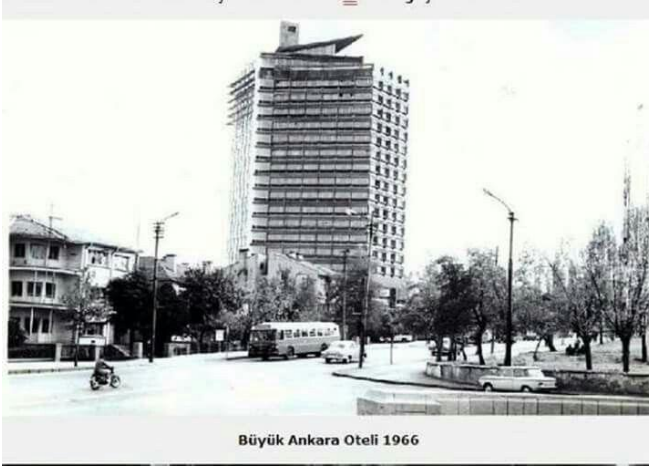
1950lerde hızla artan nüfus baskısı altında kentleşme sürecine devam eden Ankara'nın merkezi iş alanı geleneksel merkez Ulus ve planlı gelişen Yenışehir bölgelerinde yoğun olarak örgütlenmiştir. 1950-1980 yılları arasında turizm tesisleri de iki ana çekirdekten oluşan merkezi alanda yer seçmiştir. Kent merkezinin güneye doğru saçaklanması yine bu dönemde de devam etmiş; meclis, bakanlık yapıları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile elçilikler ana omurganın güney uzantısına yöneldikçe şehir dışından gelen ziyaretçilere yönelik konaklama işletmeleri de bu çevrede yer seçmeye başlamıştır.

1980lerden itibaren ise sermaye odaklı eğilimlerin tetiklediği ekonomik yapının kentin gelişimine yön vermesi ve parçacı planlama yaklaşımları merkezi alanların desantralizasyonunu hızlandırmıştır. Bu süreçte, temel ekonomik aktivitelerin bir bölümü yoğun kent merkezinden uzaklaşmış ve yeni alt merkezlere yönelmiştir. Özel sektörün talepleri arazi kullanımının şekillenmesine ve kentsel kullanımların merkezden uzaklaşarak dağınık bir biçimde yerleşmesine neden olmuştur. Aynı dönemde, konaklama endüstrisi işletmelerinin yer seçim kararları da kent merkezinin yeniden yapılanmasında önemli bir rol oynamıştır. Özellikle otellerin kent merkezinden uzaklaşarak yeni gelişme koridorları üzerinde konumlanmaya başladığı, zamanla kümelenedikleri ve yükseklikleri ile kentin silüetini etkiledikleri gözlemlenmiştir (İlerisoy ve Başgöl, 2019).

1950 sonrası dönemde bir yandan, geleneksel merkezdeki orta ve küçük ölçekli işletmeler turizm piyasasında varlıklarını sürdürürken, yeni ve büyük oteller kentin mekânsal gelişimini izlemeyi seçmiştir. Ulus, geçici konaklama ihtiyacını karşılayacak 40-50 yatak kapasitesi olan ve sıcak su sunabilecek otelleri çekmeyi sürdürmektedir; merkezi işlevlerini koruyan alana 4-5 katlı yapılarda hizmet veren yeni tesisler eklenmiştir⁹ (Balım, 2005).

⁹ Ulus'ta yer alan 1950-1980 dönemi otelleri Şehir Palas, Elhamra Otel, Cirit Palas, Nur Otel, Gönç Palas, Otel Buhara, Turist Otel, Hitit Otel ile örneklendirilebilir.

Ancak, 1950-1980 döneminde kentin yeni otelleri, merkezi iş alanının güney uzantısına sıçramıştır. Dönemin büyük otel geleneğinin temsilcileri ve önde gelenleri Büyük Ankara Oteli ve Stad Otelleridir. 1960 yılında Marc Saugey ve Yüksel Okan tarafından tasarlanan ve 1966 yılında inşaatı tamamlanan Büyük Ankara Oteli, Kızılay'ın güneyinde elçilikler bölgesine yakın bir konumda yer almış ve kentin beş yıldız kategorisinde hizmet veren ilk oteli olmuştur (Şekil 3). Otelin bir diğer önemli yönü ise bu dönemde başlayan yüksek yapı inşaat teknolojisiyle inşa edilmesi ve Başkentte bu stilin temsilcilerinden biri olma özelliği taşımasıdır (Elmalı Şen vd., 2014). Yine aynı dönemde, 1964 yılında açılan ulusal yarışma sonucu birinciliği kazanan Doğan Tekeli, Sami Sisa ve Metin Hepgüler'in tasarladıkları Stad Oteli yüksek katlı ve Brütalist bir üslupla kente yerleşmiştir. Bu dönemin otelleri Ulus ve Yenışehir bölgeleri yanı sıra ana gelişme eksenlerini takip eden uzantılarda konumlandıklarından, dönemin mevcut otel kümelerinin içinde kalmayıp yine de merkezi fonksiyonlardan faydalanabilecek yakınlıkta yer almışlardır. Kent merkezinin güneyde Kızılay ve Kavaklıdere yönüne doğru gelişimi otelcilik hizmetlerinin de konumlarını belirlemiş ve bu dönemde Sıhhiye'de Kent Oteli, Kızılay'da Bulvar Palas, Kavaklıdere'de Otel Tunalı ve Dedeman Otel hizmete girmiştir (Balım, 2005).

Şekil 3. Stad Oteli (Kaynak: Tekeli Sisa Mimarlık Ortaklığı, 2024.)

1980 sonrası dönemde, neoliberal ekonomik politikalar ve sermayenin serbest dolaşımına imkan sağlayan düzenlemeler ile beraber oteller, uluslararası pazarda hızla yayılmaya ve pek çok ülkede şubelerini açarak hizmet alanlarını

genişletmeye başlamıştır. Bu dönemde, Başkentte ulusal sermayeli büyük otellerin yapıldığını, Etap Altınel ve Büyük Sürmeli Otel gibi kent merkezinde yer seçen yeni otellerin oluştuğunu izlemek mümkündür. Bununla birlikte, kentin siluetini etkileyecek ve modern mimari üslupları yansıtacak uluslararası temsilcileri de sektörde yer edinmiştir (Orhan, 2023b). 80 metre yüksekliğindeki Hilton Otel 1988 yılında, ona komşu silindirik formlu Sheraton Otel ise 1991 yılında, hizmete açılmış uluslararası şirketler zincirine bağlı otellerdir (İlerisoy ve Başgl, 2019) (şekil 4). Bir yandan Ulus ve Kızılay daha alt hizmet kategorisindeki yeni otel işletmelerine ev sahipliği yapmayı sürdürürken, diğer yandan uluslararasılaşmanın ve turizm teşviklerinin etkisi ile üst hizmet kategorilerindeki otel tesislerinin merkezin çeperinde yer seçerek yeni gelişme dinamikleri yarattığı gözlenmektedir. Dönemin Ulus bölgesi otelleri yeni yapılaşma koşullarında 6 katlı yapılarda ykselirken¹⁰, Kızılay’da çoğunluğu 3 yıldıızlı hizmet veren oteller¹¹, Kavaklıdere’de ise yenilikçi ve yüksek standartlı oteller¹² yer seğmiştir.

şekil 4. Sheraton Otel ve Hilton Otel (Kaynak: GMP-ArHITEKten, 2024.)

Kentin ekirdeğinin saçaklanması ve yeni alt merkezlerde örgütlenmesi ile bu dönemde inşa edilen otellerin kentin tam kalbinde veya yoğun

¹⁰ Ulus bölgesinde bu dönemde açılan oteller arasında Sergah Otel, Otel Selvi, Otel Almer gibi örnekler bulunmaktadır.

¹¹ Dönemin Kızılay otelleri arasında Best Western Otel, Grand Divan Otel, Melodi Otel, Otel İçkale rnek gösterilebilir.

¹² Kavaklıdere bölgesinde dönemin otelleri arasında Best Otel, Class Otel, Hotel Houston yer almaktadır.

yapılaşmış alanda yer almamış, aksine büyüme yönleri ve ana ulaşım aks-
ları lehine seçimlerini yapmışlardır. Yine bu dönemde, inşa edilen otelle-
rin kente simgesel bir değer ekleyerek kentin iş ve politika merkezlerine
yakın konumlarıyla potansiyel fayda elde etme amacı taşıdıkları anlaşıl-
maktadır.

2000’li yıllarda Başkentte ortaya çıkan mekânsal eğilim, kentin yoğun
yapılaşmış merkezinden uzaklaşarak ana gelişme koridorları boyunca ko-
nut alanları, iş, ticaret, kamu kurumları ve üniversitelerle birlikte görülen
gelişmedir. Bu dönemde konaklama endüstrisi işletmeleri özellikle gü-
neybatı ekseninde yoğunlaşan prestijli kullanımlardan etkilenmiş, ancak
bununla sınırlı kalmamıştır. Kentin merkezden çepere uzanan ana ulaşım
arterleri de otelciliğin yoğunlaştığı ışınsal gelişimleri teşvik etmiştir. 2000
sonrasında tanımlı bir çekirdek yapısı yerini saçaklanan merkezi alana bı-
rakmıştır. Balgat, Söğütözü ve Ümitköy başta olmak üzere yayılan mer-
kezi alanlar konaklama tesislerinin de tekil veya küme olarak yer seçtiği
bölgelere dönüşmüştür (Orhan, 2023a).¹³ Oteller bir yandan yüksek yapı-
larla kentin silüetini değiştirirken, diğer yandan farklı formlarıyla görsel
uyaranlar haline gelmişlerdir (Şekil 5-6).

Şekil 5. JW Marriot Otel (Kaynak: JW Marriot Otel, 2024)

¹³ Balgat’ta Capital Plaza, Park Otel, Point Otel; Söğütözü’nde JW Marriot, Mövenpick Ho-
tel, Wyndham; Bilkent’te Bilkent Otel; Ümitköy’de Teb Otel yakın tarihte inşa edilmiş oteller
arasında yer almaktadır.

Şekil 6. Metropolitan Otel (Kaynak: ACE Mimarlık, 2024)

Sonuç olarak, Ankara'nın doğal, dini ve kültürel cazibesinin görece sınırlı olduğu ve ziyaretçileri kente çeken temel işlevin başkentlik rolü olduğu düşünüldüğünde, kent otellerinin idari işlevlerin yoğunlaştığı kent merkezinde iş alanlarında kümelendiği ileri sürülebilir. Zaman içinde, iş ve ticaret aktivitelerinin yoğunlaşması kentin, uluslararası pazara entegre olmasına ve yabancı yatırımcıları çekmesine yol açmıştır. Özellikle 1980 sonrası dönemde başlayarak ve 2000lerde artan bir ivmeyle uluslararası zincirlere ait otel işletmeleri kentte yer seçmiştir. Konumlanmalarında, Kuruluş döneminde olduğu gibi idari işlevleri izledikleri söylenebilir; ancak bu kez kamu kurumlarının da merkezden desantralizasyonu söz konusudur ve oteller bu eğilimi izlemektedir.

Ankara'nın başkentlik işlevlerinin mekânsal olarak yayılmasına paralel yer seçen ulusal ve uluslararası sermayeli girişimler kentin merkezi alanının da sınırlarının yeniden belirlenmesine katkı koymuştur (Şekil 7). Bir yandan, geleneksel çekirdekte ve planlı merkezde sayıları artan ve farklı hizmet standartları ve ölçeklerinde hizmet veren oteller merkezde olmanın avantajlarından faydalanırken, diğer yandan planlı merkezin güney uzantısında ve gelişme akslarında yer seçenler kent merkezinin yeni sınırlarını çizmektedir. Ancak, bu otellerin ne tür özellikler taşıdıkları, ne gibi mekânsal duyarlılıklara sahip oldukları, kentin işlevsel dönüşümüne ve kent imajına nasıl katkılar yaptıkları araştırılmamış olup, bu sorular ilerleyen çalışmalar için zemin oluşturacak niteliktedir.

Sonuç olarak, oteller yerel ekonomik kalkınma süreçlerinden ayrılmaz ve hizmet odaklı kentlerin mekânsal dokusundan kopuk olarak düşünülemez. Ankara kentsel gelişim sürecinde otellerin yer seçimleri de göstermektedir ki geleneksel küçük bir kentten planlı büyüyen bir başkente ve uluslararası sermaye çekme rekabetine dahil olan bir kente doğru evrilmektedir. Kent, giderek artan bir turist popülasyonuna ev sahipliği yapmakta, bu durum kentteki otel sayısının artmasına yol açmakta ve bu oteller niteliklerine göre kentin artık oldukça geniş bir satıha yayılan merkezi alanlarından birinde yer seçmektedir. Geleneksel merkez ve planlı merkez kent otelleri için hala her ne kadar baskın bir kümelenme alanı özelliği taşısa da buradaki otellerin karakteri ofis ve perakende ticaretin desantralizasyonu ile biçimlenen yeni iş alanlarındaki karakterlere tezatlık göstermektedir. Yeni gelişme bölgeleri bundan böyle yüksek kaliteli hizmet sunan iş otellerinin toplanmaya başladığı bölgedir; küresel kent hizmetlerinin yığıldığı bölgelerde yeni bir kent peyzajının oluşmasının katkıda bulunmaktadır. Küreselleşme ile gelişme gösteren uzmanlaşmış iş alanları geleneksel merkezlerden koparak veya sıçrayarak yeni iş koridorları etrafında şekillenmekte, bu yeni oluşumu ise dünya kenti imgesi yaratan yapılaşma biçimleri yoluyla sergilemektedir. Diğer işlevlerin yanı sıra, oteller de Ankara'da bu yeni imgeyi pekiştiren unsurlardan birisidir. Yeni iş alanlarında yer seçen oteller diğer merkezi bölgelerdeki otellerden gerek hizmet sunum biçimi gerekse konum özellikleri açısından ayrılmaktadır. Başkent'in bu yeni ekonomik yapılanmadaki rolü sayesinde kente gelen ziyaretçilerin ihtiyacına yanıt verecek ağırlama sektörü küresel rakipleriyle boy ölçüşecek bir nitelik kazanmakta ve bu yeni nesil kent otelleri iş koridorları etrafında konumlanmaktadır. Bu durum, kentin ağırlık merkezinin planlı merkezden yeni iş merkezine kaydığını açıkça göstermektedir. Bu ayrışmanın görüldüğü Başkent'te iki temel kentsel politika önerisinin ortaya atılması mümkündür;

- *Kentsel yenileme*: Geleneksel ve planlı merkez kentin tarihsel süreçte oluşmuş ve kentin geçirdiği tüm değişimlerden etkilenmiş temel çekirdeği olma rolünü üstlenmektedir. Ancak, bu çekirdek halihazırda yapılaşmış ve yoğunlaşmıştır. Bu durum büyük, yeni ve lüks otellerin çeperde yer seçerek bu alanı küçük, düşük standartlarda hizmet veren rakiplerine bırakmasına yol açmıştır. Kentin çekirdeği önemli işlevlerin uzaklaşmasıyla zaman içinde prestij kaybetmekte ve yeni iş merkezlerinin sunduğu olanaklardan uzak kalarak giderek değersizleşme riskiyle yüzleşmektedir. Geleneksel mer-

kez, yoğun, sıkışık, kalabalık, altyapıda sorunları olan, genellikle alt gelir gruplarına hizmet veren, eskiyen, tehlikelere açık ve dolayısıyla kırılabilirliği yüksek bir yapıya sahiptir. Planlı merkez ise idari işlevlerin yoğunlaştığı ancak bu işlevlerin desantralizasyonu ile giderek eski önemini yitiren, yoğun, sıkışık ve kozmopolit bir merkez haline gelmiştir. Kentin kimliğinin inşa edildiği ve özgün değerlerinin bulunduğu bu ikili yapıya sahip çekirdek kentsel yenileme programlarıyla ele alınmalı ve kapsamlı kentsel politikalar ile biçimlenmelidir. Özellikle Kale ve Ulus tarihi merkezleri özgün kentsel dokusuna saygı duyularak titizlikle ele alınmalı, bu bölgenin kentsel turizm odaklarından biri olma potansiyeli ortaya çıkarılmalıdır. Kentsel sağlıklaştırma, renovasyon ve rehabilitasyon ile kentin geleneksel merkezi korunmalı ve bu özgün yapıya eklemenecek turizm faaliyetleri ile desteklenmelidir. Planlı merkezde ise kentsel idari işlevlerin yanı sıra modern mimari örneklerin, sanat faaliyetlerinin, kamusal alanların ve ticari aksların bulunduğu odalarda kentsel canlandırma politikalarına öncelik verilerek kentsel turizmle bütünleştirilmelidir. Güvenlik, erişilebilirlik, çevre kalitesi ve sosyal çevre açılarından kent otellerinin de sorun yaşadığı konularda yerel yönetimlerin kapsamlı politikalarına ihtiyaç duyulduğu açıktır. Bu nedenle, hem kentsel turizmi destekleyecek hem de yerel halkın alanı sahiplenmesini teşvik edecek kamusal yatırımlarla kentin tarihsel merkezlerinin korunmasına ve canlandırılmasına katkı konulmalıdır.

- *Kentsel entegrasyon*: Küresel kent peyzajının öğelerinden olan yeni ve lüks otellerin kentte yer seçtiği odaklar planlı merkezin güney uzantısındaki Kavaklıdere bölgesi ve yeni iş koridorları olarak öne çıkmaktadır. Bu konumlanma merkezi alanlarda sermayenin biriktiği yerlere de işaret etmektedir. Kentsel merkezler arasındaki denge bakımından ciddi bir çelişki yaratmaya zemin sunan bu eşitsiz gelişme eğilimi kaynakların ve kamusal hizmetlerin dağılımını olumsuz etkileyebilir. Geleneksel ve planlı merkezler kentin değer kaybeden çekirdeğine dönüşürken, lüks otelleri barındıran güney saçaklarından ve iş koridorlarından fark edilir sosyal, ekonomik ve kültürel uzaklaşma da başlamıştır. Bu kutuplaşmayı besleyen iş faaliyetleri de yeni prestij odakları olarak beliren gelişme koridorlarında yer seçmeyi tercih etmektedir. Derinleşen ayrışmayı gidermek için yerel yönetimlerin kamusal kaynakları ve kentsel altyapı sunumlarını dengeli biçimde dağıtımına gereksinim vardır. Ulaşım çeşitliliğinin yakalanması, yerel halkın ve ziyaretçilerin bir arada faydalanabileceği kamusal alanlar yaratılması, ayrıcalıklı yapılaşma ve imar haklarından kaçınılması, genel silüeti baskılamak yerine kentsel kimliğin ve sürekliliğin izlerinin okunmasına imkan tanıyan bir yapılaşma sağlanması kentsel entegrasyonun temel prensipleri haline gelmelidir.

Extended Abstract

Following The Development of City Centre Through the Hospitality Industry: The Ankara Hotels

Ezgi Orhan¹⁴

ORCID: 0000-0002-9124-7812

With globalization, individuals' mobility is increasing to meet their economic, cultural, and recreational needs, and the activities of hotel services are intensifying in urban areas. According to Timothy and Wall (1995), hotels are the most visible expressions of urban tourism. Despite their significant role in the development of the tourism sector, there is a limited number of studies in the literature on city hotel locations and the factors affecting their location choices. Existing empirical research and discussions on hotel locations have focused on historical cities, tourism regions, and developed countries (Arbel and Pizam, 1977; Dökmeçi and Balta, 1999; Chung and Kalnins, 2001; Urtasun and Gutiérrez, 2006; Shoval, 2006; Rogerson, 2012; Yang et al., 2012; Adam and Amuquandoh, 2013). Although non-Western examples have attracted less attention, the number of studies conducted in this field in Turkish cities has been quite limited. This study aims to contribute to the literature by conveying the expansion and development dynamics of the urban center in the context of Türkiye through hotel locations.

In this study, the formation of the city center and development trends are shown by following the location choices of hotels with a chronological approach. This research is based on the assumption that hotel locations evolve together with the changing structure of the city. According to Begin (2000), this relationship is not one-way; rather, on the one hand, hotels follow the dynamics of urban development, technological advances, and changes in economic, cultural, and political structures, and on the other hand, they shape the urban spatial structure with their locations. The study reads the urban center development of Ankara through hotel locations within this bilateral relationship. Thus, it is aimed to create a base

---

¹⁴ Asst. Prof., Cankaya University, Faculty of Architecture, Department of City and Regional Planning, E-mail: ezgiorhan@cankaya.edu.tr

that allows the examination of the spread of the city's central business districts today and the location choices of city hotels that support this development. The research is based on the relevant Ankara city plans, publications, and visual sources on the development of the hotel industry.

In the pre-Republican period, apart from the capital city of Istanbul, representatives of large hotels, which were modern accommodation facilities of the period, were rarely encountered in the cities of the Ottoman Empire (Çelebi, 2011). Ankara, a small town in the Ottoman Empire, met the need for temporary accommodation with a small number of inns (Çakır et al., 2019). Ankara's acquaintance with modern tourism dates back to the proclamation of the capital city of the Turkish Republic. During the early Republican period, the structures serving as hotels were concentrated in the historical core and its surroundings, which were frequented by bureaucrats and politicians and clustered around functions such as the station, banks, and the parliament, forming the heart of the city. During this period, Ulus, with the influence of the hotel services that had chosen to be located here, reinforced its status as the city's central district.

The city is hosting an increasing tourist population, which has led to an increase in the number of hotels as well. These hotels, according to their characteristics, are chosen to be located in one of the city's central areas, which now spreads over a wide territory. Although traditional central and planned centers have still been a dominant locus for city hotel clusters, the hotel characteristics here contrast with those located in new business areas, which have been shaped by the decentralization of office and retail trade. New development districts host business hotels offering high-quality services; together, they contribute to the formation of a new urban landscape in areas where global city services are concentrated. Specialized business areas developing with the globalization trend are breaking away from traditional centers, blooming around new business corridors, and exhibiting a global city image through their iconic forms and scales. In addition to other functions, hotels are also one of the elements reflecting this new image in Ankara. Hotels choosing to be located in new business areas are different from hotels in other central areas in terms of both the service delivery style and location features. In parallel to the capital's role in this new economic structure, the hospitality sector that will meet the needs of visitors to the city is gaining a quality that will compete with its global competitors, and these new generation city hotels are positioned around

business corridors. This situation clearly shows that the city's center of gravity has shifted from the planned center to the new business center.

As a result, hotels cannot be separated from local economic development processes and cannot be isolated from the spatial composition of service-oriented cities. The location choices of hotels in the urban development process also show that Ankara is evolving from a traditional small city to a planned growing capital and a city involved in the competition to attract international capital.

Departing from the segregation trend of Ankara's hotel geography and city centers, it is possible to put forward two basic urban policy proposals: urban renewal for the historical core and planned center and urban integration for new development corridors. The historical centers of Kale and Ulus should be addressed by respecting their original urban pattern; the traditional center of the city should be protected with urban rehabilitation, renovation, and rehabilitation programs and should be supported with tourism activities in line with its unique and original compositions. In the planned center, in addition to urban administrative functions, urban revitalization policies should be prioritized in the focal points where modern architectural examples, art activities, public spaces, and commercial axes are located and integrated with urban tourism. It is clear that comprehensive policies of local governments are needed in terms of security, accessibility, environmental quality, and social environment, and city hotels also experience problems. Therefore, public investments should be made that will both support urban tourism and encourage local people to own the area. While traditional and planned centers are turning into the depreciating core of the city, a noticeable social, economic, and cultural distance has also begun from the southern fringes and business corridors that host luxury hotels. In order to eliminate the deepening segregation, local governments need to distribute public resources and urban infrastructure in a balanced manner. Achieving diversity in transportation, creating public spaces that locals and visitors can benefit from together, avoiding privileged construction and development rights, and providing a structure that allows traces of urban identity and continuity to be read instead of suppressing the general silhouette should become the basic principles of urban integration.

Kaynakça/References

- ACE Mimarlık. (2024). Metropolitan Otel Fotoğrafı. ACE Mimarlık web sitesinden 27 Haziran 2024 tarihinde <http://acemimarlik.com/hotel-projects/metropolitan-hotel/> adresinden erişildi.
- Adam, I. ve Amuquandoh, F. E. (2013). Dimensions of hotel location in the Kumasi Metropolis, Ghana. *Tourism Management Perspectives*, 8, 1-8.
- Aksoy, Z. ve Varol, Ç. (2015). Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Vakıf Taşınmazlarının Mekânsal Dönüşüm Süreçleri: Ankara Örneği. *Vakıflar Dergisi*, 44, 105-129.
- Altın, Ş.N. (2019). *Ankara Gar Yerleşkesi'nin bir parçası olarak Ankara Oteli ve değer temelli korunması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arbel, A. ve Pizam, A. (1977). Some determinants of urban hotel location: The tourists' inclinations. *Journal of Travel Research*, 15(3), 18-22.
- Ashworth, G. J. ve Page, S. J. (2011). Urban tourism research: Recent progress and current paradoxes. *Tourism management*, 32(1), 1-15.
- Atalan, Ö. ve Arel, H. Ş. (2016). 15. ve 16. Yüzyıllara ait Osmanlı Han Yapılarının Mekânsal Analizi. *Turkish Studies*, 11(2), 217-228.
- Balım, P. (2005). *Ankara'daki Otellerin Gelişimi ve Değişimi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baum, J. A. ve Meziyas, S. J. (1992). Localized competition and organizational failure in the Manhattan hotel industry, 1898-1990. *Administrative Science Quarterly*, 580-604.
- Bayraktar, A. N. (2016). Başkent Ankara'da Cumhuriyet Sonrası Yaşanan Büyük Değişim: Modern Yaşam Kurgusu ve Modern Mekânlar. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 67-80.
- Bademli, R. (1985). 1920-1940 Döneminde Eski Ankara'nın yazgısını etkileyen tutumlar. *Mimarlık*, 23, 212-213.
- Begin, S. (2000). The geography of a tourist business: Hotel distribution and urban development in Xiamen, China. *Tourism Geographies*, 2(4), 448-471.
- Berger, M. W. (2011). *Hotel dreams: Luxury, technology, and urban ambition in America, 1829-1929*. Baltimore: JHU Press.
- Berkol, F. (1990). Türk Vakıf Kervansarayları ve Bugün Turizm Hizmetinde Kullanılmaları. *Vakıflar Dergisi*, 10, 345-380.
- Bowie, D. (2018). Innovation and 19th century hotel industry evolution. *Tourism Management*, 64, 314-323.
- Bozdoğan, S. (2002). *Modernism and nation building: Turkish architectural culture in early republic*. London: University of Washington Press.
- Cengizkan, A. (2004). *First plan of Ankara: 1924-25 Lorcher Plan*. Ankara: Arkadas Press.

- Cengizkan, A. (2006). 1957 Yücel-Uybadin İmar Planı ve Ankara Şehir Mimarisi. T. Şenyapılı (Der.), *Cumhuriyet'in Ankara'sı* içinde. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Chung, W. ve Kalnins, A. (2001). Agglomeration effects and performance: A test of the Texas lodging industry. *Strategic Management Journal*, 22(10), 969-988.
- Cró, S. ve Martins, A. M. (2017). Hotel and hostel location in Lisbon: looking for their determinants. *Tourism Geographies*, 1-20.
- Czyzewska, B. (2016). *The role of knowledge transference in the process of internationalisation. The case of the London Hilton*. (Unpublished PhD Thesis), The University of West London.
- Çakır, Z. G., Bilgin Altınöz, G. ve Özüdüru, B. (2019). Ankara Hanlar Bölgesi'nin mekânsal gelişimi ve bugünkü kullanıcı profilinin değerlendirilmesi. *TÜBA-KED Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 20, 175-201.
- Çelebi, M. E. (2011). Galata ve Pera'da Otel Yapılarının Gelişimi 1840-1914. *Sigma*, 3, 300-307.
- Deriu D. (2013). Picturing modern Ankara: New Turkey in Western imagination. *The Journal of Architecture*, 18(4), 497-527.
- Dökmeci, V. ve Balta, N. (1999). The evolution and Distribution of Hotels in Istanbul. *European Planning Studies*, 7(1), 99-109.
- Elmalı Şen, D., Midilli Sarı, R., Sağsöz, A. ve Al, S. (2014). 1960-80 Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish*, 9(10), 541-556.
- Farhangmehr, M., ve Simotildees, C. (1999). Factors affecting hotel industry development in Portugal. *Journal of Hospitality Leisure Marketing*, 6(1), 23-46.
- GMP-Architekten. (2024). Sheraton Otel Fotoğrafi. GMP-Architekten web sitesinden 27 Haziran 2024 tarihinde <https://www.gmp-architekten.com/projects/sheraton-hotel-and-shopping-mall/> adresinden erişildi.
- Gu, H., Ryan, C. ve Yu, L. (2012). The changing structure of the Chinese hotel industry: 1980–2012. *Tourism Management Perspectives*, 4, 56-63.
- Gunay, B. (2006). Ankara cekirdek alanının oluşumu ve 1990 nazım planı hakkında bir değerlendirme. T. Senyapılı (Der.), *Cumhuriyet'in Ankara'sı* içinde (ss. 61-118). Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Hatipoğlu, O. G. (2021). Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı: TBMM Emanetinin Cumhurbaşkanlığı'na Devri. O.G. Hatipoğlu (Der.), *Türk Kamu Yönetiminde Erozyon ve Örgütsel Kayıplar* içinde (ss.227-248). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- İlerisoy, Z. Y. ve Başgül, M. (2019). Yapılarda Yükselme ve Başkent Ankara Örnekleri Üzerinden Tarihsel İncelenmesi, *Online Journal of Art and Design*, 7(2), 125-140.
- Judd, D. R. (2010). Tourism. Hutchison, R. (Der.), *Encyclopedia of urban studies* içinde. London: Sage Publications.

- JW Marriot Otel. (2024) JW Marriot Otel Fotoğrafı. JW Marriot web sitesinden 27 Haziran 2024 tarihinde <https://www.marriott.com/hotels> adresinden erişildi.
- King, D. E. (1957). The First-class hotel and the age of the common man. *The journal of southern history*, 232, 173-188.
- KTB - Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. (2024a). *Bakanlık Belgeli Tesis İstatistikleri 2023*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- KTB - Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. (2024b). *Turizm İstatistikleri*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Lado-Sestayo, R., Otero-González, L., Vivel-Búa, M. ve Martorell-Cunill, O. (2016). Impact of location on profitability in the Spanish hotel sector. *Tourism Management*, 52, 405-415.
- Luo, H. ve Yang, Y. (2013). Spatial pattern of hotel distribution in China. *Tourism and Hospitality Research*, 13(1), 3-15.
- McNeill, D. (2008). The hotel and the city. *Progress in Human Geography*, 32(3), 383-398.
- McNeill, D. (2010). Hotel, Motel. Hutchison, R. (Der.) *Encyclopedia of urban studies* içinde. London: Sage Publications.
- Orhan, E. (2020). Spatial Organization of Public Buildings: An Evaluation on the Capital City of Turkey. *Megaron*, 15(4), 663-673.
- Orhan, E. (2023a). Locational attributes of the lodging industry: An empirical study on urban hotels in Ankara, Turkey. *Land Use Policy*, 125, 106504.
- Orhan, E. (2023b). Urban hotel location determinants: Evidence from Ankara's hotel geography. *Cities*, 138, 104356.
- Özdemir, M. (2014). Türklerde Turizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), 121-130.
- Öztürk, N. (1988). Ankara'nın Kuruluşunda Vakıfların Rolü. *Vakıflar Dergisi*, 20, 329-346.
- Prodanovic, M. (2010). Carawanserai. Hutchison, R. (Der.). *Encyclopedia of urban studies* içinde. London: Sage Publications.
- Raitz, K. ve Jones, J. P. (1988). The city hotel as landscape artifact and community symbol. *Journal of Cultural Geography*, 9(1), 17-36.
- Rogerson, J. M. (2012). The changing location of hotels in South Africa's coastal cities, 1990–2010. *Urban Forum*, 23(1), 73-91.
- Salt online (2024). Ankara Palas Fotoğrafı. Salt online web sitesinden 27 Haziran 2024 tarihinde www.saltonline.tr adresinden erişildi.
- Schivelbusch, W. (1986). *The railway journey: The industrialization and perception of time and space*. California: Univ of California Press.
- Shoval, N. ve Cohen-Hattab, K. (2001). Urban hotel development patterns in the face of political shifts. *Annals of Tourism Research*, 28(4), 908-925.

- Shoval, N., McKercher, B., Ng, E. ve Birenboim, A. (2011). Hotel location and tourist activity in cities. *Annals of Tourism Research*, 38(4), 1594-1612.
- Sumbas, A. (2013). Türk Modernleşmesi'ni Ankara Palas üzerinden okumak: "Doğu'dan Batı'ya açılan bir pencere". *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31(1): 171-198.
- Tankut, G. (1988). Ankara'nın başkent olma süreci. *METU Journal of Faculty of Architecture*, 8(2), 93-104.
- Tanrıkulu, D. (1985). Ankara'da eğlence yaşamı 1928-38. *Mimarlık*, 2-3, 22-27.
- Tanyeli, U. (1997). Türk modernleşmesinin kentsel sahnesini yeniden düşünmek. *Arredemento Mimarlık*, 3, 81-82.
- Tekeli Sisa Mimarlık Ortaklığı, (2024). Stad Oteli Fotoğrafı. Tekeli Sisa web sitesinden 27 Haziran 2024 tarihinde <https://tekelisisa.com/> adresinden erişildi.
- Towner, J. (1985). The Grand Tour: A key phase in the history of tourism. *Annals of Tourism Research*, 12, 297-333.
- Urry, J. (2009). *Turist bakışı*. Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- Urtasun, A. ve Gutiérrez, I. (2006). Hotel location in tourism cities: Madrid 1936-1998. *Annals of Tourism Research*, 33(2), 382-402.
- White, A. (1968). *Palaces of the people: A social history of commercial hospitality*. London: Rapp & Whiting.
- Yakartepe, E. Ç. ve Binan, C. (2011). İstanbul'un Modernleşme Dönemi Otelleri 1840-1914. *Megaron*, 6(2), 79-94.
- Yang, Y., Wong, K. K. ve Wang, T. (2012). How do hotels choose their location Evidence from hotels in Beijing. *International Journal of Hospitality Management*, 31(3), 675-685.

Ezgi Orhan

Çankaya Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. 2007 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nden mezun oldu ve 2012 yılında bu alanda doktora derecesini aldı. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından finanse edilen doktora tezini, işletmelerin afet sonrası iyileşme süreçleri ve yer seçimleri üzerine tamamladı. 2018 yılında bu yana şehir planlama alanında doçent ünvanını aldı. ODTÜ, Pamukkale Üniversitesi ve Çankaya Üniversitesi'nde akademik pozisyonlarda çalıştı ve danışman, yürütücü ve araştırmacı olarak uluslararası ve ulusal araştırma projeleri yürüttü. Hollanda'daki 4TU Resilience Engineering Merkezi bursiyeri ve Earthquake Engineering Research Institute (EERI) üyesidir. Afet yönetimi, iş coğrafyası ve risk azaltma politikaları üzerine uluslararası alanda tanınan dergilerde makaleler yayınlamıştır.

Ezgi Orhan is a faculty member at Çankaya University. She graduated from the City and Regional Planning Department of Middle East Technical University (METU) in 2007 and took her Ph.D. in the discipline in 2012. She completed her doctorate thesis, funded by the Scientific and Technological Research Council of Turkey, on the post-disaster recovery processes and location choices of businesses. She has been working as an associate professor in city planning since 2018. She worked in academic positions at METU, Pamukkale University, and Çankaya University and conducted international and national research projects as a consultant, manager, and researcher. She is affiliated as a resilience fellow at the 4TU Centre for Resilience Engineering, Netherlands., and a member of Earthquake Engineering Research Institute (EERI). She has published articles on disaster management, business geography, and risk reduction policies in internationally recognized journals.

E-posta: ezgiorhan@cankaya.edu.tr